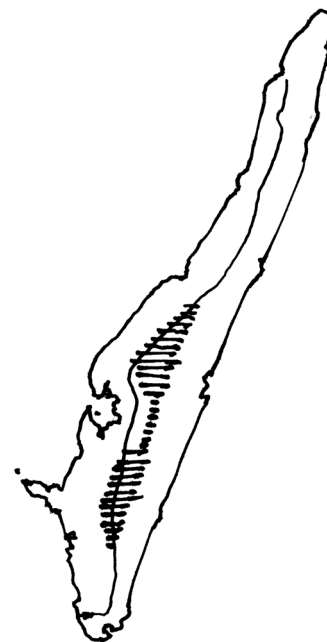

Kystnærhedszonens 3 km nærhedskrav mulig-
 gør kun en bræmme til bebyggelse langs den
 centrale landevej på Langeland. Skitse DL
 The coastal zone's 3 km proximity clearance
 offers only a narrow border for building along
 the central highway on Langeland. Sketch DL

Dansk Byplanlægning III
 – Den italesatte planlægning 1992-2015
 Hans Helge Madsen, Arne Gaardmand og Den-
 nis Lund: Dansk byplanlægning I-III. Bogvær-
 ket, 2016. 896 s., 798 kr. fra www.bogvaerket.dk

Dennis Lund: Dansk Byplanlægning III. Den
 italesatte planlægning 1992-2015. Bogværket,
 2016. 288 s., 378 kr.

Arne Gaardmand: Dansk Byplanlægning II.
 Plan over land 1938-1992. Bogværket, 2016.
 317 s., 378 kr.

Hans Helge Madsen: Dansk Byplanlægning I.
 Skæv og national – dansk byplanlægning 1830
 til 1938. Bogværket, 2016. 272 s., 378 kr.

Er dampen ved at gå lidt af event-kulturen?
 Om ikke andet bekræfter ovenstående en af
 Dennis Lunds teser, nemlig den: "... at den
 fysiske planlægning i højere og højere grad
 overtages af litterater, der formidler et ind-
 hold, der er under kraftig erosion."

Med *Den italesatte planlægning* føres dansk
 byplanlægnings historie up to date, idet Dennis
 Lunds bog fylder huller ud efter Arne Gaard-
 mands tilsvarende bog om perioden 1938-1992.
 Det med årstallene skal man ikke tage alt for
 bogstaveligt. F.eks. spiller Berlinmurens fald
 i 1989 en afgørende rolle i Dennis' bog, mens
 den end ikke nævnes i Gaardmands.

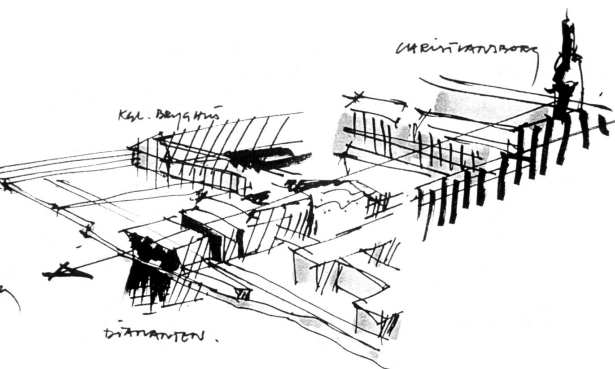
Det vil føre for vidt at opliste alt, hvad
 der bringes til torvs i bogen, og det ville også
 være lidt kedeligt og dermed ikke i bogens
 ånd. For kedelig er den ikke. Men det er
 påfaldende, hvor mange af de bærende plan-
 lægningsinstanser der afskaffes i den omtalte
 periode: f.eks. nedlægges Hovedstadsrådet i
 1989, (der, som det nævnes, ikke kom til at
 gøre gavn i den periode, hvor der virkelig var
 brug for det), Planstyrelsen nedlægges i 1992,
 og regionerne (og dermed regionplanerne)
 afskaffes i 2007. Samtidig kommer mange
 måske lidt mindre initiativer til og lever i
 kortere eller længere tid. Det udmønter sig
 bl.a. i: kommuneatlæssene, byskabsatlæs-
 sene, Agenda 21 og landskabsatlæssene. Og i
 alle årene siden 1989 er den gamle alfaderlige
 top-down planlægningsmodel under afvik-
 ling. Det er blevet tid for 'de hurtige riddere',
 for hvem den gængse planlægning er blevet
 en 'spændetroje'.

Enhver, der har krydset Dennis' vej, ved, at
 han er en mand af mange meninger, og at han
 ikke går og putter med dem. Og det vil givet
 falde nogle for brystet, at *Den italesatte plan-
 lægning* ikke i almindelig forstand kan kaldes
 objektiv historieskrivning. At det forholder sig
 sådan, lægger Dennis ikke skjul på i forordet,
 og at en pæn andel af illustrationerne i bogen
 er hans egne – som oftest meget smukke skit-
 ser – forstærker yderligere oplevelsen af, at
 man langt hen ad vejen sidder med en per-
 sonlig beretning. Gør det noget? Det må hin
 enkelte gøre op med sig selv. Personligt kan
 jeg godt lide, at stoffet formidles med stort
 engagement, og særligt opkvikkende virker
 det, når man udfordres på de holdninger, man
 selv har og tilfældigvis deler med størstedelen
 af fagfællerne.

Som for eksempel, når parcelhusfolket tages
 i forsvar og roses for at være de hurtigste til
 at omstille sig, eller kystzonegrænsen på tre
 km, som blev indført i 1993-94, får nogle drøje
 hug: "Det er planlægning uden stedsans", og
 eksemplet Langeland vises frem som skitse,
 hvor det område, der efterlades til udvikling,
 er en smal bræmme langs den centrale lan-
 devej.

"Beskyttelseslinjer beskytter snarere
 planfolk og myndigheder mod befolkning-
 en, end de værner om naturen", siger Den-
 nis videre.

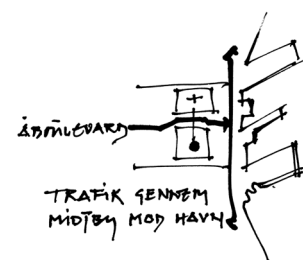
Det er ved denne brudflade; mellem det
 formgenererende og det administrative, at
 man finder bogens gennemgående budskab:
 at planlægning skal forstås som et aktivt
 udøvende fag – at man skal arbejde dispositivt
 og ikke restriktivt. Derfor beklages det også
 mange steder i bogen, at djøf'istiske sprog-
 akrobatører har stjålet scenen.

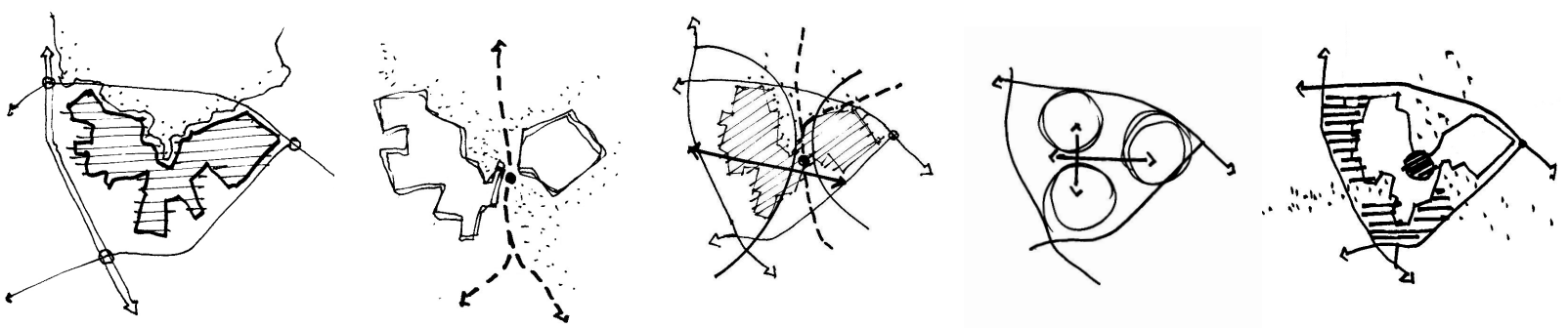

Arkitektonisk styrkelse langs den nye havnefront med
 Den Sorte Diamant på Slotsholmen. Skitse DL
 Architectural reinforcement along the new harborfront
 with The Black Diamond on Slotsholmen. Sketch DL

Tilfældet vil, at samtidig med, at jeg nærmer
 mig slutningen på *Den italesatte planlægning*
 og læser kapitler med overskrifter som: *Plan
 erstattes af ord* og *Når indhold bliver til proces*,
 afvikles en såkaldt halvmaraton, der passerer
 gaden, hvor jeg bor, efterfulgt af en (delvist)
 bilfri søndag.

Jeg så det godt i Vesterbro Bladet; at cen-
 trale gader ville blive forvandlet til *levende by-
 rum*, at foreninger, organisationer og *ildsjæle*
 har budt ind med ideer til *aktiviteter* og *events*:
 "For eksempel kan du dyrke yoga og medita-
 tion på Enghavevej". Det sidste viste sig at
 være noget med nogle store puder og lydfor-
 stærket fuglefløjt, som hverken var særligt
 provokerende eller poetisk. En sløj affære,
 der ville have fungeret langt bedre i Engha-
 veparken.

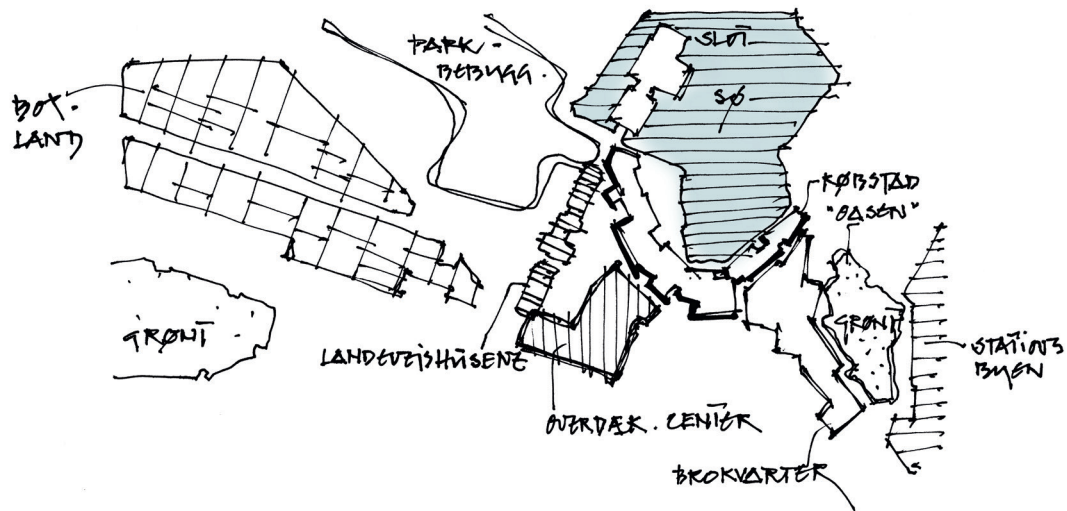

Hillerød. Skitser til analyse og forståelse af byens fysiognomi og struktur på forskellige skalatrin. Skitser DL
 Hillerød. Sketches for the analysis and understanding of the city's physiognomy and structure at different scales. Sketches DL

Bogen er disponeret ved, at den generelle tekst, der fører os igennem planlægningens historie for den omtalte periode, er isprængt en række cases – alle gennemgået med den faglige indsigt, Dennis har erhvervet sig gennem sine mange år i hhv. det offentlige, det private og som redaktør for *Byplan*. Sluseholmen i Københavns Sydhavn trækkes frem som et særligt vellykket eksempel på byudvikling, og Entasis' plan for Carlsberg roses som: "... nok det absolut mest interessante projekt i nyere tid herhjemme. Men måske også det mest skrøbelige." Andre projekter som udbygningen langs Kalvebod Brygge og i Ørestaden får forventeligt nok en overhaling. Men så er der Bilka på kanten af Horsens midtby, som Naturklagenævnet krævede nedrevet, fordi projektet på en række punkter afveg fra lokalplanen. Her påpeger Dennis, at nok var der rod i juraen, men et hypermarked med netop dén placering, i overgangen mellem by og havn, viste sig at være langt bedre, end hvis man havde fulgt den gængse praksis og lagt Bilka uden for byen. Der er flere byudviklingshistorier med, og efter min mening måtte der gerne have været endnu flere, måske i stedet for de mange resumeer, der præger bogen.

Der går til strengen, og ofte også lidt over, som når følgende dom fældes over tidens dårskab: "Måske har tiden efter Berlinmurens fald vist, at planlægningen har taget en så alvorlig afdrift fra den oprindelige kurs, at der ingen vej er tilbage. Planlægningen driver rundt i åben sø, fordi projektsamfundet har afløst den perspektiviske planlægning, eftersom ingen kan forudsige tingenes tilstand, og alle kun har korte mål for øje, og i øvrigt er sig selv nok".

Jeg synes, at det i forhold til ovenstående svada er fair at sige, at de år, hvor planlægningen var en stor og stærk spiller (1960'erne og 1970'erne), var sammenfaldende med, at Danmark – som de øvrige vestlige lande – gennemlevede en omfattende bebyggelsesmæssig og infrastrukturel udvikling. Jeg stiller mig tvivlende overfor, om det forhold at arkitektskolerne i 1980'erne ikke uddannede nok kvalificerede byplanlæggere, er den primære grund til, at planlægningen, som det hævdes, ikke har kunnet opretholde sin status. Jeg tror den udvikling rører på nogle større tandhjul. Hvad jeg derimod er helt enig i, er, at man godt ønsker sig, at byplanafdelingerne rundt omkring i kommunerne genvandt noget mere pondus. Alt for meget overlades i dag til lykkeriddere og totalentreprenører, de offentligt ansatte er angst og stressramte, og som rådgiver i det private bliver man ofte ikke blot bedt om at løse en opgave, man skal også selv

skabe rammerne for den. Det er en usund udvikling.

I forbindelse med udgivelsen af *Den italesatte planlægning* er også de to foregående udgivelser om dansk planlægning genudgivet, og de tre bind er samlet som et boksæt i sortriflet pap. Det er utvivlsomt godt, at man på den måde tilskyndes til at sætte sig ind i dansk planlægnings historie fra 1830 til i dag, men det giver også lidt en oplevelse af noget finalt – af dansk planlægning som et afsluttet kapitel.

Det ønsker Dennis sig næppe, og noget utraditionelt for en bog, der fremlægger en historisk periode, afslutter han med at komme med ti bud for fremtidens planlægning. Her skal blot nævnes bud nr. 1: "Planloven bør ændres totalt: mindre reglement og mere positiv planlægning." Enig!

Ulrik Kuggas, landskabsarkitekt MDL

Analyserende skitser til midtby-strategi for Aarhus. Skitser DL Analysis sketches for the city center strategy for Aarhus. Sketches DL

